

Mioara Roman
Însemnări despre revoluția mea
**PRETUL
LIBERTĂȚII**

INTEGRAL

Mioara Roman

Însemnări despre revoluția mea

**PRETUL
LIBERTĂȚII**

Ediție îngrijită de
NICOLAE IONESCU

INTEGRAL

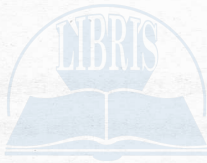

Cuprins

Adevărul meu despre Revoluție	9
Forța evenimentelor	14
Primul guvern român liber	26
Loviturile de forță	31
12 ianuarie	34
28, 29 ianuarie	38
18 februarie	45
Mitterrand '90.....	49
<i>L'esprit de l'excellence</i>	54
Martie, Târgu Mureș.....	58
Tratatul de la Varșovia, tratatul cu URSS.....	62
13-15 iunie	67
Primul guvern român ales	78
„Știți și cum s-o faceți...”	82
Crans-Montana	86
Luptele intestinale	88
Un invitat special la Strasbourg	91
Anul 1991.....	97
Consiliul Europei	102
Președintele francez Mitterrand în România anului 1991	109
Conflictul performanței cu inerția	119
Vara fierbinte a anului '91	126

<i>Campania anti-Roman, căderea Guvernului</i>	126
<i>Despre greci, ruși și americani la Salonic</i>	134
<i>Călătorie în Spania</i>	138
<i>Puciul de la Moscova.....</i>	140
Mineriada din septembrie 1991.....	147
O ruptură, un nou proiect, vechi spaime	176
Traversarea deșertului.....	183
Mâna lungă a „istoriei”	191
Alegeri în '96	
Cum a fost „la putere” după '96	212
Capcane	228
Atac la persoană într-o „țară bizară”	232
Anul de grație 2000.....	239
Urcușul Golgotei	247
Ceaușismul. Deriva. Slăbiciunile intelectualității	251
Libertatea mea	257
Viața mea... Începuturile	260
<i>În loc de epilog</i>	277

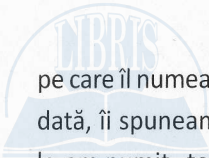
Adevărul meu despre Revoluție

În 21 decembrie 1989, fratele meu, Vladimir I. Georgescu (noi îi spunem Nelu), a venit de la Dalles pe la șase seara. A spus ce s-a întâmplat acolo: „Omoară oamenii, au luat cadavrele, le-au dus cu camioanele.” Petre se întorsese acasă de la facultate. A plecat din nou cu fratele meu la sala Dalles, lângă Piața Universității, unde un camion scăpat de sub control a călcat și omorât mai mulți oameni. Apoi a venit la nouă fără un sfert seara, ca să o ia și pe Oana. Era atât de entuziast, încât îi scăpa faptul că ea avea numai 13 ani și jumătate!

Nelu m-a sunat pe la unu noaptea, 1 și 10, să mă întrebe dacă Petre a ajuns acasă. Nu ajunsese. La un un moment dat am auzit în telefon un zgomot puternic și întreb: „Ce e acolo?” „Nu-i nimic. E tramvaiul”, zice. Erau tancurile. Le cunoșteam zgomotul din războaiele la care fusesem martor, ca jurnalist.

Petre nu mi-a dat telefon.

Eram îngrijorată. Și ar fi fost bine să-mi dea măcar unul din acele telefoane pe care eu și fetele mele aveam să le numim „telefoane istorice”, cu o anumită ironie, atunci când erau niște momente foarte critice și Petre îmi spunea: „la fetele și pleacă undeva, să nu știu unde.” Oana avea mereu pregătit un mic rucsac,

pe care îl numea rucsacul „de moment istoric”, căci eu, de fiecare dată, îi spuneam: „Hai, că e «moment istoric». Hai!” De aceea le-am numit „telefoane istorice”.

Ultima dată când am primit un astfel de telefon, la mineriada din septembrie 1991, fata avea să spună că s-a săturat de „momente istorice.” Nu avea nici 14 ani.

Un astfel de mesaj nu putea decât să amplifice dimensiunea groazei în care intram, deja declanșată de înțelegerea mea de om bine familiarizat cu marile mișcări internaționale. Ziariștii au obligația de a înțelege ceva mai bine evenimentele la care sunt martori sau chiar participanți. Este datoria lor să știe și să priceapă cu un simț care altora le scapă... Un jurnalist bun își poate înțelege groaza. Or, eu m-am speriat îngrozitor de ceea ce am înțeles atunci când l-am auzit pe Petre la televizor, în 22 decembrie.

Înainte de asta, Petre s-a întors pe la ora două în noaptea de 21 spre 22 decembrie, a dormit câteva ceasuri și a plecat din nou, fără ca eu să mă trezesc. În dimineața aceea au început să curgă demonstrații pe Calea Victoriei, spre sediul C.C. (Comitetul Central al PCR, n.r.) și, pe măsură ce trecea timpul, aceștia erau din ce în ce mai mulți și mai gălăgioși. Am luat de la o vecină un aparat de fotografiat (eu mi-l vândusem cu doi ani înainte pentru o vacanță), am coborât la intrarea blocului și am făcut un film și jumătate de poze.

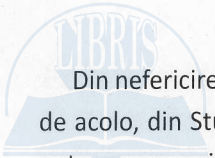
Au venit întâi milițienii să-i aresteze pe demonstrați, dar nu știau cum să procedeze și le mai era și destul de greu, la cât de burtoși arătau. Pe la ora 11 au venit, însă, niște camioane și au intrat cu spatele pe Calea Victoriei, între Athénée Palace și fostul Hotel București. Săreau din camioane, săreau și se aliniau. Săritură, aliniere laterală! Cu căști pe cap, cu scuturi, unii în pas alert până în colțul străzii mele (actualmente George Enescu,

n.r.), au făcut cerc și am observat că unii aveau bărbi. Am fugit sus în casă de îndată pentru că erau altceva decât soldați în termen. Erau profesioniști.

M-am dus pe terasă, m-am culcat pe burtă și am urmărit ce se întâmplă până când, la un moment dat, de pe sediul C.C. s-a ridicat greoi elicopterul cu care au fugit Ceaușeștii. M-am întors în casă pentru că a sunat telefonul. Speram că erau Petre sau fratele meu. Era secretarul de partid de la facultatea lui Petre, M.E., care mi-a spus pe un ton iritat: „Potolește-l pe Petre, că și-a pierdut mințile. Uite, sunt și cu d-na F. (decanul Facultății de Energetică).” „Da’ ce s-a întâmplat?”, întreb. „Păi a venit dimineața pe-aicea și a făcut miting! Noroc că nu sunt studenți. A adunat tehnicienii și inginerii și au plecat la nu știu ce demonstrație!” „Dar știi ce s-a întâmplat chiar acum?”, îl provoc eu. „Ei, ce s-a întâmplat? A fugit Ceaușescu cu elicopterul!”, am zis eu savurând momentul, iar el a închis brusc telefonul.

*

Cel dintâi semn de viață pe care mi l-a dat Petre, prima dată când l-am văzut, a fost ceva mai târziu, în 22 decembrie 1989, când mă strigă Oana și îmi spune: „Mama, vino, că e tata la televizor.” Spălasem vasele în bucătărie. Avusesem prieteni în vizită. Ne consumaseră cafeaua – știți cum era cu cafeaua atunci –, dar și sarmalele pe care le făcusem să le avem sâmbătă, când ar fi trebuit să plecăm la schi. Era pe la ora două după-amiaza, în 22, când m-a strigat Oana să-i văd tatăl la televizor. Am crezut că glumește. „Termină cu prostiile!”, am zis. „Mama, vino, că e tata la televizor!”, a repetat ea. Am lăsat treaba și știu că aproape m-a sufocat propria exclamație: „Nu se poate să-mi faci așa ceva!”

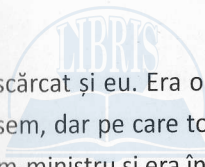
Din nefericire, eu am înțeles că lucrurile pe care le spunea el de acolo, din Studioul 4 al TVR, nu sunt dintre cele pe care le putea spune oricine. Aveau o noimă dincolo de exaltarea momentului. Înaintea lui apăruseră și Caramitru și Dinescu, care au vorbit de dictatura de 20 de ani, și așa mai departe. Și cam atât.

Singurul care a spus, asumându-și integral evenimentul, că **regimul** s-a încheiat a fost Petre Roman. Comparați textele... Când a intrat și el în studio, Iliescu a vorbit despre faptul că s-au întinat valorile socialismului.

Vă spun, de atunci eu n-am mai ieșit dintr-o spaimă atroce, fundamentală. Atunci mi-a fost clar cât este de dramatică situația. Atunci, ca și mai apoi, în 12 ianuarie anul următor, ceva anume îmi spunea, cu tot mai multă forță, că istoria asta este pe viață și pe moarte. Era mai mult instinctul de mamă sau intuiția de jurnalist, devenită abilitate perceptivă prin educație? Poate și unul, și cealaltă. Uneori, instinctul de apărare era mai puternic, alteori, intuiția. Zi după zi, micile detalii sau diferitele mari lovituri de forță ale evenimentelor îmi confirmau că aveam dreptate și spaima aceea fundamentală se croniciza: în 28 și 29 ianuarie, în 16, până în 18 ianuarie, în martie și, evident, în 13-15 iunie 1990, în septembrie '91.

Drept este, însă, am fost un martor destul de apropiat al evenimentelor. Am cunoscut niște oameni, am vorbit cu ei și am putut face câteva legături.

Știi ce mi-a dat senzația că, într-adevăr, suntem în sfârșit liberi, după Revoluție? Așteptasem și eu schimbarea regimului ca pe nu știu ce, așa cum o așteptau toți cei care ascultau cu sufletul la gură Europa Liberă. M-am simțit, însă, cu adevărat liberă, am avut sentimentul ăsta abia atunci când a fost transmis în direct concertul celor trei tenori, în vară... Am început să plâng. M-am

descărcat și eu. Era o libertate personală pe care abia o obținusem, dar pe care tocmai o pierdeam: Petre acceptase să fie prim-ministru și era începutul Golgotei noastre.

Nu încetez nici acum să-mi cercetez spaima din acei ani, chiar dacă acum înțelegerea mea este oarecum meditativă.

Undeva, în naveta dintre, vorba lui Petre, datoria pe care o aveam și eu față de libertate și datoria de a-mi apăra familia, mi-am pierdut propria libertate.

Personalitatea mea a ratat multe ocazii de împlinire – ce să mai zic de intimitatea destinului meu individual.

Am 76 de ani și încerc să-mi recuperez libertatea personală, identitatea intimă, care au fost puternic amendate din perspectivă publică. Fără de acestea, proiectele mele nu merg atât de ușor pe cât intuiesc că ar trebui să meargă.

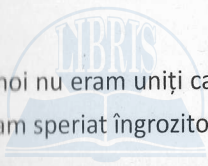

Forța evenimentelor

Petre rostise toate cuvintele esențiale încă din 22 decembrie, din balconul fostului Comitet Central al PCR (C.C.): „dictatura a căzut”, „democrație”, „alegeri libere”, „pluripartidism”, ceea ce alții n-au avut în discurs. Iliescu, nu, încă nu.

Vorbeam de câțiva ani de sfârșitul „epocii de aur”. Și s-a produs elementul acela, căruia îi spunem hazard, sau întâmplare, sau conjunctură. Petre a ieșit de nicăieri. A izbucnit din conștiința lui, poate și din moștenirea temperamentală a părinților lui – a fost o întâmplare sau un lanț de întâmplări care l-au propulsat pe Petre în avanscena istoriei țării lui.

O întâmplare a fost și că unul dintre colegii lui Petre, un tehnician, făcuse karate, era karatist și a avut agilitatea de a-și face loc mai ușor în față, și lui, dar și lui Petre, la intrarea în clădirea C.C. Problema era de aglomerație, nu de pază. Stăteau soldații cu mâinile departe de arme, ca să se vadă că nu vor interveni. Și astfel, Petre a intrat printre primii în C.C., cu Dan Iosif. S-a dus direct în biroul lui Ceaușescu, au ieșit pe balcon și Dan Iosif a zis: „Dom’le, e cineva care știe să spună ce trebuie?” Și Petre a spus ce trebuia, în plus față de afirmațiile: „Dictatorul a fugit!”, „Dictatura a căzut!” „Unitate!” A pronunțat acest cuvânt, conștient

că noi nu eram uniți ca popor. Când am văzut prima dată asta, m-am speriat îngrozitor. Era grav ce făcuse el acolo.

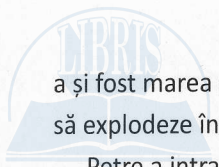
*

La televiziune a rostit din nou cuvintele, spuse mai devreme din balconul de la CC și pe care și le notase ulterior, ca să le spună dacă mai e nevoie.

Atunci, în 22 după-amiază, devenise deja clar că paza nu era dispusă să intervină. Paza, care era Securitatea, stătea cu armele automate atârinate în față și cu mâinile puse așa, lateral. Înainte să descopere asta, Petre avusese, la rândul lui, clară voința de a acționa, chit că mijloacele lui erau ale unui *outsider*. Gândirea nu era a unui *outsider*, ci a unui om implicat cu conștiința lui.

La C.C., Petre a venit cu oamenii pe care i-a adunat de la facultate, unde făcuse mitingul incriminat de secretarul de partid, dimineață. I-a atras și pe muncitorii de la uzina de acolo, de lângă Politehnica nouă. Noaptea, la baricadă, vorbiseră între ei ca să meargă pe la diverse uzine. Petre știa că fără muncitori nu se întâmplă nimic, în sensul că marea masă e asigurată de ei. Și că, după ce iese schimbul trei, trebuie să vină schimbul întâi. El s-a dus la Politehnică, chiar dacă studenții erau plecați în vacanță. Se dăduse vacanță cu vreo zece zile mai devreme în anul acela. La întâlnirea aceea au fost mai mult tehnicieni și profesori, nu erau studenți, dar și asta mi-a povestit-o el, ehei!, după '91. A venit cu ei în centru.

Acum, în centru, sigur că vor fi fost oameni care au creat agitație. Eu sunt de acord, numai că mulțimea aceea de sute de mii de oameni n-au făcut-o agitatorii. Eu am susținut mereu că asta

a și fost marea problemă: că nimeni nu se aștepta ca mămăliga să explodeze în România. Să vină așa de multă lume.

Petre a intrat printre primii în C.C. și dintr-un motiv conjunctural. El nu a făcut parte din planurile nimănui și asta s-a văzut tot timpul până în septembrie 1991. Sigur, exista voința asta a lui și a noastră. Vineri, la 5 fără un sfert după-amiază, voința asta s-a văzut și în replica lui devenită celebră, rostită după ce generalul Militaru a vorbit despre „viitoarele structuri de partid și de stat”, iar Petre a zis: „Sună ca dracu’! Nu înțelegeți că s-a terminat?!”

Era foarte grav. Petre fusese crescut de bunica lui bască și catolică, într-un mediu în care erau de neînchipuit astfel de ieșiri, cu astfel de cuvinte. Eu, una, nu l-am auzit decât, poate, de două trei ori cu „dracu”.

*

După apariția lui Petre la televizor am primit două telefoane, care mi-au dat altă dimensiune a crizei – cea a responsabilității. Un telefon a fost de la Mihai Florescu, care s-a purtat normal. Era un om de calitate, avea reputația unui bun inginer chimist, făcuse studiile în Franța și atunci era ministru la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Elena Ceaușescu nu a putut să-i elimine chiar pe toți cei competenți din preajma ei, n-avea nevoie doar de lingușitori. Iar, spre deosebire de Ceaușești, Mihai Florescu era comunist sadea, stăpân pe convingerile lui, călite în luptele Rezistenței, în sudul Franței. Mihai Florescu era îngrijorat de mama lui Petre, Hortensia Vallejo Roman, o veterană a radioului românesc, și de efectul asupra ei al apariției lui Petre la televizor și al implicării lui în evenimente. Acesta era rostul telefonului lui.